

Літаратурная старонка (472)

Зьміцер ЦЕХАНОВІЧ

Беларускае Слова

Беларускае слова народжана Вечнасьцяй.

Гэта ведаюць-адчуваюць ня толькі пераборлівыя гурманы прыгожага пісьменства, але й усе тыя, хто здольны да спазнаньня надзвычайнай гожасьці й зграбнасьці Яго Вялікасьці Слова, якое, як вядома, было спачатку.

Беларускае Слова... Пяшчота й меч, стрыманасьць і полымя, дасканаласьць і геніяльная прастасьць у некалькіх радках — паэтычных ці празаічных. Бо: Беларускае Слова люляецца Вечнасьцяй.

А як, часам, хочацца Вечнасьці!..

І тады я, звычайны сьмяротны, бяру ў рукі Кнігу, каб дакрануцца да Спадарыні Вечнасьці ў самым рафінаваным яе выглядзе — у выглядзе Беларускага Слова. Бо так хочацца Вечнасьці...

Беларускае Слова... „Жывая песьня ў мёртвых сьнягах”, „празрыста-сіняе неба над густа-сіняй зямлёй” (У. Караткевіч)...

Расхінеце Сэрцы!

Настройце струны Душаў на лад Стагодзьдзяў — былых і наступных.

Чуеце?..

Беларускае Слова!

Важкае, сьветлае ў сваёй глыбокасьці, шляхетнае.

Ірына РАДЗІВАНЮК

* * *

Прыйдзе такі дзень,

калі станеш насупраць сябе

і не зможаш прайсці.

Міра ЛУКША

Жах у смехатворных снах

Самы страшны тып — крыху вучаны навучаны не смяцца. Бо разумны чалавек мае ўсяго ў адпаведнай дозе. А гэта не залежыць ад адукацыі і дыпламаў — розум, веды, культура ды пачужы гумару.

Хоць княжыча Несмяяна так медалі хвалы абсыплюць, завалыць, што ад іх цяжару аж гнецца, падае, але слодыч ад таго неверагодная, а такі ўпадак ад цяжару гонару — гонар. Нічога, калі ёсьць сярод іх медалі, якія ён здзірае і з чужых грудзей, каб прышпіліць хоць іржавым цвіком да ўласнае ўдалае грудзіны. Нішто, што нармальнаму, проста чалавеку павінна балець, але не яму — бо грудзі свае, медаль — ужо свой, бо падпісаны, а той, з каго ён сарваў — не большы мукі, а калі і бзыкае, то што той мушыны піск, зусім не чутны ў высокіх сферах! Спляжышы, не заўважышы.

Калісьці былі такія людзі, што думалі, што княжыч Несмяян, той сур’ёзны вучоны смяцца ўмее, а ўсмешка ў яго была сапраўды асляпляльна-захапляльнай. Але калі запісаўся быў у Акадэмію забойчае нуды і ў міжнародныя клубы Драпаючага пярэ ды Мірных узаемаза-

Алена АНШЭЎСКАЯ

Дзе шчасце

Шчасце заўсёды ходзіць упары з маладосцю.

Імя яго рознае бывае:

вясяняныя вятры

дождж і снег

маладосці грэх

без прычыны смех

і слёзы рэдкія

што хутка абсыхаюць.

Ідзеш наперад, верышы

— заўтра заўсёды лепшае

чым учора.

Бяжышы да лепшага,

а лепшае ўцякае...

Стомішыся,

прыстанеш адпачыць,

на ростані дарог глядзішы —

спагадлівая старасць

цябе ўжо сустракае.

А шчасце дзе?

— наперадзе —

ідзі, бяжы...

Ліна КАСТЭНКА

* * *

Не трэба думаць нам мізэрна.

Яшчэ ёсьць бессмяротнасьць дзе-нідзе.

Хтосьці правяяны, бы зерне,

ў глебу паэзіі ўпадзе.

Для мастака не трэба ўзнагарод,

лёс ўзнагародзіў яго не на адзін век.

Калі ў чалавека ёсьць народ,

тады й ён сам ужо чалавек.

Са зборніка „Выбранае” (Кіеў, 1989)

З украінскай мовы пераклаў

Юры ТРАЧУК

хапляльнікаў, дык тая ўсмешка заста-лася толькі на памятных здымках. Членаў „Клубіка смешных сатыркоў з мірнай галінкай хмелю замест хваста” называе вось „Гуртом пашквільных пачварэнцаў”, а іхны орган „Хіхікі” лічыць паспалітым кепікамі. А не кожны можа ж трапіць у шануюны рады тых, з якіх лагодна падмейваюцца смешныя бязрогія сатыркі, не разумее гонару быць імі закранутым за мяккае месца! Калі кажаш на іх вобразна „кусачыя вашывыя блохі”, то хоць не вывалакай на іх гармату, зараджаную такімі ядрамі, што можаш спляжыць усё асяроддзе! Разам з тваім замкам са „слановай косці”. У нас, сярмяжных мужыкоў, такая костка не ў цане, хутчэй аброслая мясам, з тукам. А з „касьцяных дзядкоў”, што самі злаўчыліся ўскараскацца на п’эдэстал, падтрымліваных неўдалотнымі недаросткамі на хадулях — смешнае відовішча. Але — барані бог смяяцца! А што рабіць, калі тая ўсмешка застывае табе на твары як класічная трагічная маска... калі ты пачуеш каментарый да каментарыя?..

Смейцеся, сябры, бо ўсё ж лепш ка-наць у Лету ў вясёлай кампаніі!

Міхась АНДРАСЮК

Маё сусвету

заклінанне

Маё сусвету заклінанне,
узмахі рук, узлёты слоў,
і памяць — белае вясло,
і бераг чорны — забыванне.

Маё сусвету шкадаванне,

малітва за,

малітва да,

малітва ад.

Імша за яблык, што ідзе на спад

і яблыняй з травы не ўстане.

Маё сусвету варажэнне

дзе лінія лёсу,

лінія лёсу,

дзе адкос.

І што такое ёсць — няўлоўны лёс,

якіх дарог з якой хвілінай

скрыжаванне.

Маё сусвету заклінанне.

Анатоль СЫС

* * *

Берасцянае неба. Роднае.

Мір астральны мой — ад цябе.

Бо зямное, нібы падлёднае,

да паветра палонку б’е.

Галавою.

А трэба б сэрцам

растопіць безнадзейны лёд,

а іначай, у паняверцы

урасце ў яго ўвесь народ.

Зашклянеюць і кроў, і вены,

мозг раструшчыцца, быццам шкло,

ад яго ледзяной гангрэны

патыхне чалавечым тлом.

Берасцянае неба. Выратуй!

Ачышчальным агнём сваім

спапялі чалавекавырадкаў,

размяці іхны прах і дым.

Уладзімір САЎЧУК

* * *

я сядзеў ля акна

спаглядаў на свой шлях

і сляза ўспамінаў упала

а Ты

шчыра смяешся на здымку

за акном небасхіл

срэбрам шкло ўмяляваў

і зіму запрасіў на калядкі

выйшаў ночкай у прагон

холад душу лізнуў

маладое ўсё ж сэрца ўскіпела

тут бяда навакол

вятры мчацца ў сяло

цяжка супраць ісіці

хатка сумна маўчыць

далягляд пасівеў

як адрывка ля рэчкі знімелай

Іаланта КАБЗАР

* * *

Я анямела

Перад абліччам Сусвету

Выстаўленая пад агонь

Усёведаючага вока

Што ж сказаць Табе

Калі нават чарвяк

У Цябе таямніцы не мае

А я сама для сябе

таямніца

І сама ў сабе

Загубіла слова

Міра ЛУКША

* * *

О, як калоча вее вецер з Беларусі!

Паўз могілак іду сцяжынкай і малюся.

Расуе жыта, сонца хістка падае ў хваіну.

За мной — дыханне тых, што ўжо загінуў,

А перад тварам мрояцца ў тумане

Постаці тых, хто пасля мяне тут стане.

Няма мяжы між учора, заўтра і сягоння.

І разам з жыгам я хвалююся ў паклоне.

Юры БАЕНА

* * *

У гербарыі сноў

прачнуўся звон.

Грымнуў гром

над светам. —

Усталі травы.

Сады ўзнялі

харугвы

пакінутай Айчыны...

Магда ШЫМЧУК

Ружа

Хацела б быць плясткам

ружы,

каб магчы

аддаць сябе

без калючак у твае далоні.

І пахнуць для Цябе,

расцвітаць кожнай раніцай,

і ў сьняжыце месяца,

і ў мігценні зорак.

Але ўсё ж

параніла б цябе я,

ружа.

Паэтычны чацвер

Аўтарскія сустрэчы ўносяць у кантакт творца-чытач элементы непасрэднасці, блізкасці. Асабліва, калі гэта такая асабістая, непаўторна-індывидуальная літаратурная матэрыя як паэзія Надзеі Артымовіч.

Паэтка сустрэлася са сваімі чытачамі 15 красавіка на Кафедры беларускай культуры Універсітэта ў Беластоку, у рамках цыклічных беларускіх чацвяроў. Сустрэча пачалася цёплым уводным словам загадчыцы Кафедры праф. Альжбеты Смолковай. Сказала яна, што Надзея Артымовіч будучы яшчэ студэнткай беларусістыкі Варшаўскага універсітэта, звяртала ўвагу сваёй багатай душою, індывідуальнасцю. І гэта выразна адчуваецца ва ўсёй яе творчасці, казала пані прафесар. Студэнтка з выкладчыцай сустрэліся ўпершыню пасля чвэрці стагоддзя, дык не абышлося без хвалявання.

Надзея Артымовіч у час сустрэчы, пасля кароткага слова пра свой жыццёвы і творчы шлях, засяродзіла ўвагу на тэкстах. Чытала свае старыя і новыя вершы, а таксама некаторыя пераклады на польскую мову. І хоць упачатку зрабіла агаворку, што аўтары наогул свае творы чытаюць дрэнна, пасля можна было падумаць, што гэта какетнічанне, бо наўрад ці які акцёр з натрэніраваным голасам так перадаў бы сэнс вершаў Надзеі Артымовіч, як сама аўтарка.

Публіка ў той чацвер на Кафедры беларускай культуры сабралася невялікая, але і невыпадковая. Былі тыя, хто чытае паэзію і каго даўно ўжо заваражыла сваім словам Надзея Артымовіч. Падзякай ёй быў букет жоўтых ружаў.

М. В.